

Re-integratie door gemeenten

DOOR Lisanne van Koperen

Begin 2016 ontvingen 166 duizend personen een re-integratievoorziening via gemeenten. De meeste van deze personen hadden uitsluitend bijstand als inkomensbron. De looptijd van voorzieningen was in de meeste gevallen korter dan een jaar. Van de grote gemeenten met meer dan 100.000 inwoners werd alleen in de gemeente Venlo het re-integratie instrument voornamelijk ingezet voor personen zonder bijstand.

Een re-integratievoorziening is een activiteit of middel dat door de gemeente wordt ingezet nadat is vastgesteld dat iemand een belemmering heeft die directe en langdurige inschakeling op de arbeidsmarkt bemoeilijkt. Voorzieningen kunnen gericht zijn op het opdoen van kennis en werkervaring om de kansen op een betaalde baan te vergroten. Deze voorzieningen worden ingezet wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt groot is. Via re-integratie wordt deze afstand verkleind wat de kans vergroot dat deze personen (weer) langdurig aan werk komen. Daarnaast zijn er voorzieningen waarbij ondersteuning op of rond de werkplek wordt geboden. Deze worden bijvoorbeeld ingezet op de werkplek voor mensen met een (gedeeltelijke) arbeidsbeperking.

Afhankelijk van de situatie wordt gekozen welk type voorziening het beste past bij de persoon en de grootste kans op blijvend succes op de arbeidsmarkt geeft.

Type

De 166 duizend personen met een re-integratievoorziening aan het begin van 2016 hadden samen 208 duizend voorzieningen. Een persoon kan namelijk meer dan één voorzieningen tegelijk hebben. Er zijn diverse voorzieningen die door gemeenten ingezet kunnen worden. Hierbij worden de volgende categorieën onderscheiden: 'tijdelijke loonkostensubsidie', 'WTW/ID-baan', 'participatieplaats', 'loonkostensubsidie op basis van de Participatiewet', 'beschut werk', 'begeleiding op de werkkring/job-coach', 'vervoersvoorziening' of 'andere

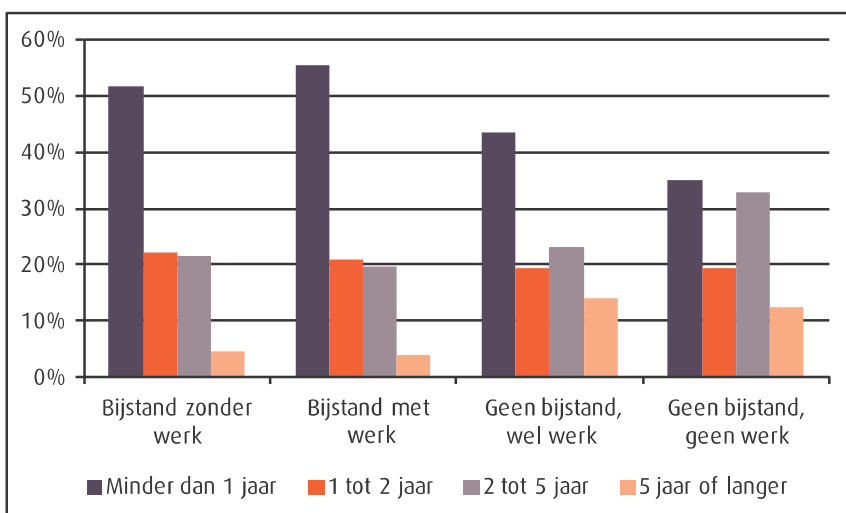
voorziening voor arbeidsbeperking'. De resterende voorzieningen, verreweg de meeste voorzieningen (91 procent) worden echter in beeld gebracht onder één noemer: 'overige voorzieningen'.

Inzet

Van de voorzieningen die wel apart worden onderscheiden, is de 'participatieplaats' met 62 procent de meest ingezette voorziening. Uitkeringsgerechtigden die een kleine kans op werk hebben als gevolg van persoonlijke werkbelemmeringen, komen in aanmerking voor dit type voorziening. Bij een participatieplaats blijft de uitkering behouden en worden additionele werkzaamheden onbeloond uitgevoerd. Deze werkzaamheden behoren bij de re-integratie en vormen een opstap naar een betaalde baan. Een andere veel toegepaste voorziening is de 'tijdelijke loonkostensubsidie'. Hierbij ontvangt de werkgever een subsidie om een persoon met een tijdelijk lager productieniveau in dienst te nemen. Deze vorm van loonkostensubsidie wordt tijdelijk verstrekt, maar er is wel sprake van een regulier arbeidscontract bij de werkgever. De tijdelijke loonkostensubsidie wordt in 24 procent van de onderscheiden voorzieningen toegepast. Andere voorzieningen, zoals beschut werk en de job-coach worden veel minder vaak gebruikt. Dit komt onder meer doordat deze voorzieningen pas ingezet kunnen worden sinds de invoering van de Participatiewet in januari 2015.

Bijstand

Van alle 208 duizend voorzieningen die aan het begin van 2016 werden

Bron: CBS.

Figuur 1. Aandeel re-integratievoorzieningen naar type ontvanger en duur van de voorziening

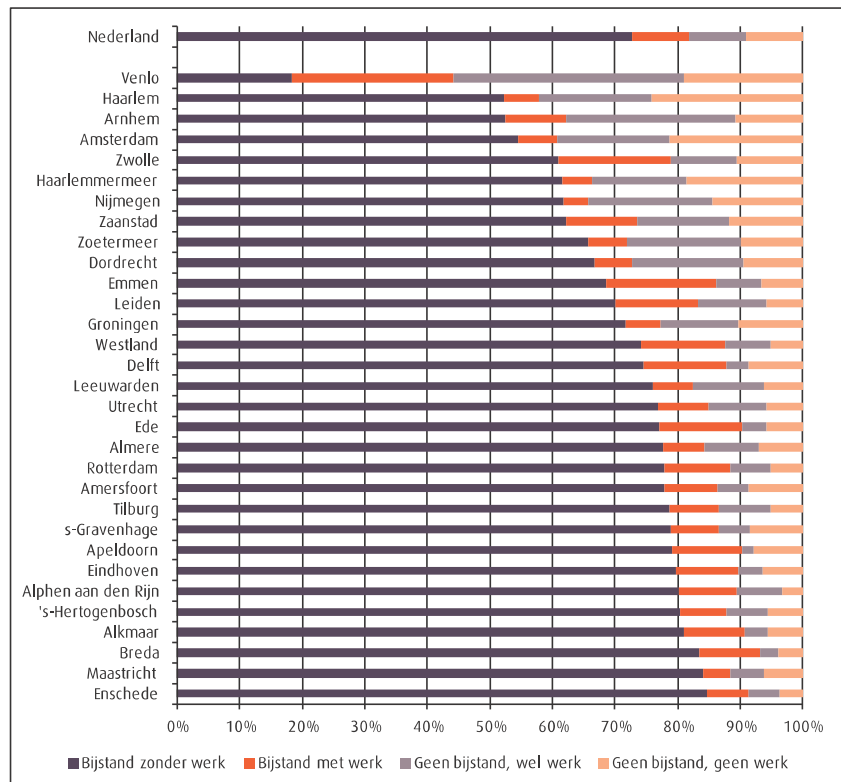
ingezet, ging het grootste deel, namelijk 82 procent, naar personen die een bijstandsuitkering ontvingen. In totaal waren dit aan het begin van het jaar 134 duizend personen. Deze bijstandsontvangers hadden samen 170 duizend voorzieningen. Hiervan werd 89 procent van deze voorzieningen toegekend aan bijstandsontvangers met de bijstand als enige inkomensbron en 11 procent aan personen die naast hun uitkering een betaalde baan hadden. Wanneer iemand werkt en een bijstandsuitkering krijgt, betekent dit dat de eigen inkomsten uit een baan ontoereikend zijn en deze met de uitkering wordt aangevuld tot het geldende normbedrag.

Geen bijstand

Ook personen die geen bijstand (meer) ontvangen, kunnen een re-integratievoorziening krijgen. Zo was bijna 10 procent van de voorzieningen bestemd voor personen met een betaalde baan die geen uitkering ontvingen. Zij kunnen bijvoorbeeld een 'loonkostensubsidie op basis van de Participatiewet' hebben. Bij deze loonkostensubsidie, die anders is dan de tijdelijke loonkostensubsidie, krijgt de werkgever een subsidie als ondersteuning om iemand in dienst te nemen die een arbeidsvermogen heeft dat langdurig onder het wettelijk minimum loon ligt. Anders dan bij de tijdelijke loonkostensubsidie wordt hier dus de loonwaarde van de persoon vastgesteld. Zonder re-integratievoorziening is de kans heel klein dat deze personen worden aangenomen bij een reguliere werkgever. Nog eens 9 procent werd toegekend aan personen die bijstand noch werk hadden. Dit betekent dat deze personen geen inkomsten hebben uit een uitkering of baan en dat met behulp van een re-integratievoorziening getracht wordt hen aan een baan te helpen om zo een bestendig inkomen op te bouwen.

Gebruikers

Van alle gebruikers van de re-integratievoorzieningen begin 2016, was 49 procent man en 51 procent vrouw. De helft van de gebruikers was tussen 35 en 55 jaar oud. Re-integratievoorzieningen worden beduidend minder ingezet voor jongeren en voor personen ouder dan 65 jaar. Dit komt doordat jongeren vaak een kleinere afstand tot de arbeidsmarkt

Bron: CBS.

Figuur 2. Aandeel voorzieningen per type ontvanger naar gemeenten met meer dan 100.000 inwoners

hebben, dus minder gebruik hoeven te maken van re-integratievoorzieningen om een baan te vinden. Personen in de leeftijdscategorie vanaf 65 jaar naderen hun pensionering dus zijn ook in mindere mate de doelgroep voor re-integratie. Die is namelijk bedoeld om personen langdurig en duurzaam aan het werk te helpen.

Duur voorziening

Aan het begin van 2016 waren veel re-integratievoorzieningen pas kort in gebruik: de helft ervan had een looptijd van minder dan een jaar. De gemiddelde duur van de voorziening verschilt wel als gekeken wordt naar type ontvanger. De looptijd was gemiddeld het kortst onder personen die zowel bijstand als werk hadden. Voor deze groep bedroeg de duur van de voorzieningen in gemiddeld 55 procent van de gevallen minder dan een jaar. In figuur 1 is te zien dat personen die geen bijstand ontvingen gemiddeld het langst gebruik maakten van een re-integratievoorziening. Opvallend is vooral de groep die geen bijstand en geen werk had: een derde van de voorzieningen had een lengte van twee tot vijf jaar.

Gemeenten

Uit het voorgaande blijkt dat begin 2016 re-integratievoorzieningen voornamelijk werden toegekend aan personen met bijstand. Wanneer wordt gekeken naar de gemeenten met meer dan 100.000 inwoners is te zien dat in alle gemeenten, behalve de gemeente Venlo, meer dan de helft van de voorzieningen voor bijstandsontvangers werd ingezet. De gemeente Enschede kende de meeste voorzieningen toe aan niet werkzame personen met bijstand, namelijk 85 procent. In Venlo was dit 18 procent. Daar werden de meeste voorzieningen gebruikt door personen die geen bijstand ontvingen, maar wel werk hadden (37 procent). De bijstandsdichtheid in deze gemeente is wel vergelijkbaar met die van de andere grote gemeenten. Aan het eind van 2015 kregen in Venlo 42 op de 1000 inwoners bijstand. Gemiddeld was de bijstandsdichtheid in de grote gemeenten 43 op de 1000. Het lijkt er op dat Venlo de re-integratievoorzieningen voornamelijk gebruikt om te zorgen dat mensen hun baan behouden. In andere gemeenten lijkt de nadruk hoofdzakelijk te liggen op het aan het werk krijgen van personen die bijstand ontvangen. ■